

TWITCH AND SHOUT!

Jeg tilstår, jeg er en twitcher. Sommetider. Altså en fuglekikker, der samler på nye arter, som jeg twitcher (engelsk: napper), det vil sige opdager og bestemmer, hvorefter de bliver krydset af på min artsliste. Ornitologer ser på fugle af andre grunde. Fugle er ofte smukke, deres levesteder er værd at færdes i, vores hobby bringer os i kontakt med naturen og med ligesindede og kan aflede observationer, der kan være til gavn for fugle og natur, såfremt iagttagelserne bliver bearbejdet og publiceret, og politikerne i øvrigt vil det.

Men af og til er vi mindre seriøse og går udelukkende efter krydset: den nye art. Jeg har set 115 fuglearter fra min matrikel, 275 i mit amt, 317 i Danmark og 1573 arter i verden. Det ved jeg ganske nøje, fordi jeg naturligvis holder regnskab med mine krydser. Til glæde for mig selv og til orientering for vennerne med kikkerter og teleskoper. Hvis nogen er i tvivl, kan de gå tallene efter på nettet: Fugle i Sønderjylland (<http://home6.inte.tele.dk/snygaard> – klik på Arts-liste), hvor man også kan læse, hvad andre twitchere har præsteret. Verdens nummer Et har set godt 85% af de cirka 10.000 arter fugle, der forekommer i verden. Det er mange. Nummer to ligger og roder på godt 65%. Kvinden i førertrøjen, Phoebe Snetzinger fra USA, når ikke at få flere krydser. Hun omkom i 1999 på en fugletur til Madagaskar, hvor bussen, hun sad i, væltede ud over en skrænt. Hun var den eneste omkomne.

Er det rimeligt at ofre liv og lemmer, tid og penge, på at rejse jorden rundt for at se på fugle? Da det drejer sig om en hobby, må det være op til den enkelte. Lad mig give nogle eksempler på jagten på krydser: 1) En sjælden fugl opdages i et nordsjællandsk havnebassin en vinterdag. En ornitolog kører til havnen, når først frem efter mørkets frembrud, men finder fuglen ved at køre rundt og lyse med billygterne ud på vandet. 2) Nogle fuglekikkere ser på fugle i Skagen. De keder sig og kører godt 400 km sydpå for at se på fugle i en skov i Sønderjylland. Vel ankomne modtager de en besked på mobiltelefonen om, at en ådselgrib er dukket op i Skagen, efter de var kørt. Det er blot tredje gang, denne gæst fra Sydeuropa viser sig i Danmark. Bilen vendes og man returnerer øjeblikkeligt til Skagen, hvor fuglen i øvrigt er fløjet, da de kommer frem. 3) En ornitolog hører om en sjælden svale, der er opdaget på Bornholm. Han indfinder sig så hurtigt, ruteflyet kan bringe ham til Rønne. Fuglen er forsvundet. Han returnerer til København, fuglen genfindes kort efter, ny flyvetur til Rønne, svalen ses, og krydset er i hus. 4) En fuglekikker hører om en sjældenhed 200 km væk. Han har ikke kørekort, og vennerne

er allerede kørt. Det haster, inden fuglen er fløjet. Hvad gør han? Ringer efter en taxa! Jagten på krydsr når ud over landegrænserne. Ornitologer fra Holland, Belgien, Tyskland og Skandinavien er draget til Vestjylland for at se en sjældenhed og få et nyt kryds.

Selv har jeg en kold januaraften i 1985 befordret mig fra København til Hanstholm Havn for at være fremme ved solopgang. Vel ankommet twitchede jeg en ismåge, en supersjældenhed fra den arktiske pakis. Ismågen har i øvrigt ikke vist sig i Danmark siden. Måske kan man som ikke-fuglekikker leve sig ind i, at nogen drager til den anden ende af landet for at se en fugl, der enten er umådelig sjælden, meget smuk eller begge dele, som for eksempel ismågen, men det kniber måske med indføleligheden med en ornitolog, der rejser til den anden ende af Danmark efter en lille brunlig sangfugl, hvis han tidligere har set arten for eksempel på en sommerferie i Spanien, hvor fuglen i øvrigt er rystende almindelig. Men det var altså i Spanien, hvor fuglen ikke indbragte et DK-kryds.

Nu kan man som ikke-twitcher stille spørgsmålet: Hvordan kan man vide, om ornitologen virkelig så fuglen, han rejste efter? Hvad nu hvis han i virkeligheden er fuld af løgn? Denne ubehagelige mulighed foreligger naturligvis, men dels gør uærlighed ens hobby absurd, dels skal alle sjældenheder godkendes af det pågældende lands „Sjældenhedsudvalg“ (S.U.), til dette skal nemlig fremsendes en beskrivelse, eventuelt ledsaget af et eller flere fotos af fuglen eller optagelser af dens stemmer, for at iagttagelsen kan blive anerkendt som reelt forekommende. Medlemmerne af Sjældenhedsudvalget er skrappe ornitologer med stor erfaring. Også i at vurdere om en beskrivelse er afskrift fra en fugleguide eller det pure opspind. Det er dog sket, at en fuglekikker, der har været lige rigelig „heldig“ eller „kreativ“ har fået samtlige sine tidligere godkendte S.U.-observationer underkendt. Men det hører absolut til undtagelserne. Man kan godt få en iagttagelse underkendt i udvalget, også selvom man faktisk *så* den sjældne fugl. Men beskrivelsen var bare ikke god nok, måske var forvekslingsmulighed med lignende arter ikke udelukket med tilstrækkelig sikkerhed. Det er beskrivelsen, ikke fuglen, udvalget tager stilling til. Men morsomt er det ikke, når S.U. vender tommelfingeren nedad. Hvordan kan man i øvrigt vide, om den sjældne fugl er spontant forekommende og ikke en undsluppen burfugl? Bur- og fangenskabsfugle tæller nemlig ikke. Det kan man heller ikke altid. Ring om benet, beskadiget fjerdragt eller en standfugl, der træffes langt fra sit udbredelsesområde, taler ret klart for, at fuglen ikke er helt fin i kanten. Den bliver ikke godkendt som spontant optrædende.

Vi er altså enige om, at nogle ornitologer er så tilpas krydsfikserede, at de vil gøre næsten hvad som helst for at bringe artslisten i vejret. Hvad er det, der driver dem? Blandt andet spændingen. Lykkes det, eller gør det ikke? De sociale aspekter kan ikke undervurderes. Det er sjovt at tage af sted med ligesindede, som man kan dele triumferne og nederlagene med. Man bliver høj af mødet med en fugl, man aldrig før har set, og endelig er der „one upmanship“ fænomenet. Jo flere arter desto større prestige i inderkredsen.

„Harvede du steppeviben?“ (Man *har* en fugl i twitcherjargon).

„Ja – fed fugl!“ / „Øh... næh, jeg dypede på den.“ (man *dypper*, når fuglen ikke bliver set). Alle hardcore twitchers er naturligvis klar over, hvad vi taler om her, hvor steppeviben befandt sig og hvornår, og at stort set alle og enhver forsøgte at se den.

Den magiske grænse i Danmark var engang 300 arter. Den er efterhånden passeret af godt hundrede twitchere, så grænsen er nu 400. Den er der endnu ingen, der har nået. En vis hjælp har artsjægerne fået takket være den nye taksonomi baseret på DNA-DNA-hybridiseringsteknik, der har opgraderet racer til arter. Den fuglekonge, jeg så for ti år siden

på Tenerife, har nu vist sig at være så tilpas forskellig fra nominatformen med hensyn til arvmasse, at den ikke længere anses for en race, men en fuld art. Det indbragte mig således et kryds mere på min verdensartsliste. Et såkaldt „lænestolskryds“. Dem bliver der stadig flere af, i takt med at fuglenes DNA-strukturer kortlægges.

At det ikke er ligegyldigt, hvor mange arter man har „scoret“, fremgår af de mange artslistes, der florerer på fuglekikkernes hjemmesider. Hvorfor tilmelde sine artslistes, hvis det ikke er for at opnå status i broderskabet? Den gældende, om end uofficielle, DK-liste finder man på http://www.iraniam.dk/iraniamranking/faq.asp?change=menu_ranking, hvor det blandt andet fremgår, at Lykke Nielsens og Jesper Kleins søn, Sebastian, er nummer tre med 364 DK-arter. Det indbringer Sebastian en status blandt danske ornitologer, der er fuldt på højde med den, hans forældre oppebærer blandt landets entertainere.

